

OCEAN ARKTYCZNY

DZIECIAKI RATUJĄ ZWIERZAKI

WIELORYBY, FOKI, MASKONURY, NIEDŹWIEDZIE I LISY POLARNE

OCEAN ARKTYCZNY

DZIECIAKI RATUJĄ ZWIERZAKI

WIELORYBY, FOKI, MASKONURY, NIEDŹWIEDZIE I LISY POLARNE

Czy wiesz, jak ratuje się jeże, wiewiórki, maskonury i wieloryby?

Chcesz zainteresować dzieci tematyką bioróżnorodności i ochrony dzikich zwierząt?

Chcesz pokazać dzieciom, jak inne dzieci chronią dzikie zwierzęta, a jednocześnie chcesz wesprzeć ich ochronę i ratowanie?

Jeśli odpowiedź na powyższe pytania brzmi tak, to Akcja „Dzieciaki Ratuja Zwierzaki”, a tym samym poniższa publikacja, jest właśnie tym czego szukasz

Publikacja „Dzieciaki Ratuja Zwierzaki – maskonury, foki, wieloryby, niedźwiedzie i lisy polarne“ jest elementem Akcji, skierowanej do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, której celem jest zapoznanie dzieci z życiem i ochroną zwierząt w różnych częściach świata. W pierwszej edycji Akcji charytatywno – edukacyjnej, Fundacja CultureLab skupia się na dwóch odmiennych regionach: na Morzu Arktycznym oraz na Polsce.

Dzięki filmom, zdjęciom, prezentacjom, spotkaniom online z zootechnikami z ośrodków ratowania zwierząt oraz scenariuszom tworzonym przez Fundację CultureLab dzieci dowiedzą się, jak żyją i jak chronione są dzikie zwierzęta w różnych częściach świata, a na koniec będą mogły podjąć decyzję czy chcą wesprzeć ochronę poprzez charytatywny kiermasz.

Celem Akcji „Dzieciaki Ratuja Zwierzaki” jest:

- zainteresowanie dzieci tematyką bioróżnorodności i ochrony zwierząt. Poprzez różnorodne działania dzieci poznają dzikie zwierzęta zamieszkujące Morze Arktyczne oraz lasy Polski.
- kształtowanie u dzieci postawy zaangażowania społecznego,
- wsparcie działań pomocowych na rzecz ochrony i rehabilitacji zwierząt zamieszkujących obszary arktyczne oraz polskie lasy

Więcej o Akcji dowiesz się na naszej stronie www.culturelab.pl

Wszystkie załączniki do publikacji są na stronie www.tuptuptup.org.pl

WSTĘP

MOC WIEDZY O RATOWANIU DZIKICH ZWIERZĄT W POLSCE

DZIECIAKI RATUJĄ ZWIERZAKI

ZWIERZĘTA Z OBSZARÓW
ARKTYCZNYCH

tup <= org.pl
tup <= tup

Na terenie Polski funkcjonuje blisko 100 ośrodków rehabilitacji zwierząt. W każdym województwie funkcjonują przynajmniej trzy takie placówki. Większość z nich zajmuje się zarówno ptakami, ssakami i gryzoniami żyjącymi w lasach oraz na łąkach, jak i w miejskich parkach. Większość ośrodków opiekuje się niemal wszystkimi gatunkami zwierząt. Niektóre mają jednak swoje specjalizacje.

- Małopolskie Towarzystwo Ornitologiczne czuwa nad **bocianami, nietoperzami i ptakami wędrownymi**.
- Gostyńsko-Włocławski Park Krajobrazowy bierze pod swoje skrzydła zarówno **ptaki brodzące, jastrzębiowe,**

sokołowe, żurawiowe, siewkowe, jak i mewy czy sowy.

- Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego rehabilituje wyłącznie **foki i morświny**.
- Ośrodek Jeżurkowo troszczy się o najmniejsze ssaki – **jeże i wiewiórki** oraz **bobry, nietoperze** czy **zajęce**.

W ramach pierwszej edycji Akcji „Dzieciaki Ratują Zwierzaki” postanowiliśmy wesprzeć te ośrodki, które opiekują się najmniejszymi zwierzętami, przede wszystkim jeżami i wiewiórkami.

Jak wielu zwierzętom pomagają ośrodki rehabilitacji zwierząt?

Człowiek zmienia swoje otoczenie. Tereny zajmowane niegdyś przez dzikie zwierzęta coraz bardziej się kurczą. Sprawia to, że świat dzikiej przyrody przenika do miast i miasteczek. A to wywołuje „konflikt”. Co roku kilkadziesiąt tysięcy zwierząt jest wspieranych przez ośrodki rehabilitacji dzikich zwierząt, które przyjmują zarówno zwierzęta pokolizyjne, jak i zwierzęta poszkodowane przez innego rodzaju „kontakt z cywilizacją”. Według raportu NIK co roku dochodzi do ponad 200 wypadków i 23 000 kolizji z udziałem zwierząt. Do ośrodków trafiają ptaki, które wpadły na ekrany dźwiękochłonne czy linie

energetyczne. Dostarczane są zwierzęta zaatakowane przez wolno biegające lub dziczące psy czy koty. W ośrodkach lądują wygłodniałe zwierzęta, które zbyt szybko zakończyły okres hibernacji lub nie dostosowały się do warunków panujących na dworze. Nierzadko pacjentami ośrodków są młode zwierzęta (jeże, wiewiórki, nietoperze), które są zabierane z lasu i ogrodu do domów przez ludzi nieświadomych szkodliwości takich czynów.

Czy każdemu samotnemu, małemu zwierzęciu należy pomóc?

Widok rannego lub porzuconego dzikiego zwierzęcia w naturalny sposób budzi chęć niesienia pomocy. Czasem jednak ta pomoc, udzielona w nieodpowiedni sposób, może wyrządzić zwierzęciu krzywdę. Jak informuje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, „o ile zazwyczaj wiemy, jak zachować się w stosunku do zwierząt, które na co dzień towarzyszą człowiekowi, to zwierzęta dzikie i wolno żyjące mogą mieć zupełnie inne potrzeby”.

- **Jeśli znajdziemy ranne zwierzę, które potrzebuje naszej pomocy, należy zawiadomić o tym odpowiednie służby.** Instytucją „pierwszego kontaktu” jest gmina. Przedstawiciele gminy są odpowiedzialni za interwencje oraz, jeśli zachodzi taka potrzeba, transport zwierząt do ośrodków rehabilitacji.

Do czasu przyjazdu osób interweniujących naszym zadaniem jest, w zależności od gatunku oraz możliwości, zabezpieczenie zwierzęcia, tak by nie stała się mu krzywda.

Wskazane jest również, aby pozostać na miejscu do czasu przyjazdu osób, które udzielą pomocy zwierzętom.

Pełna lista ośrodków znajduje się na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

- **W przypadku młodych zwierząt, które wydaje się nam, że są porzucone, warto najpierw zorientować się, czy rzeczywiście maluch potrzebuje**

pomocy. Być może rodzice wyruszyli właśnie na poszukiwanie pokarmu i wrócą lada moment. Ingerencja człowieka w takich przypadkach może mieć fatalne skutki i rzeczywiście doprowadzić do porzucenia młodego przez rodziców. Jeśli mamy zatem wątpliwości, warto poobserwować zwierzę dłużej lub skontaktować się z osobami albo organizacjami, które pomogą właściwie ocenić sytuację. Może to być leśniczy, pracownik regionalnej dyrekcji ochrony środowiska, przyrodnik, pracownik ośrodka rehabilitacji zwierząt, członek stowarzyszenia czy towarzystwa, które zajmuje się ochroną zwierząt.

Czy można przygarnąć dzikie zwierzę?

Dzikich zwierząt nie należy przygarniać i dokarmiać. Podany pokarm może im zaszkodzić. Na przykład najczęstszym błędem w przypadku ptaków jest dokarmianie ich chlebem. Zakwasza on organizm zwierzęcia i w dłuższej perspektywie może doprowadzić do ich śmierci.

Co ciekawe, szczególnym przypadkiem jest zwierzyna łowna. Starosta może wyrazić zgodę na okres do sześciu miesięcy na przetrzymywanie zwierzyny osobie, która udzieli pomocy na własny koszt, z powodu osierocenia, wypadku lub innego uszkodzenia ciała zwierzęcia. Nie dotyczy to pomocy medycznej.

Co dzieje się ze zwierzętami, które trafią do ośrodka?

Każde zwierzę wymagające pomocy medycznej spędza jakiś czas w szpitaliku – czasami wystarcza sama obserwacja, czasami proces leczenia trwa jakiś czas. Następnie wyleczone zwierzę trafia do zagrody zewnętrznej, żeby przypomnieć sobie albo się nauczyć całkiem od nowa, jak żyć w dziczy. W zagrodzie zewnętrznej najmniejsze zwierzęta żyją w kontrolowanej wolności. Nie mają kontaktu z ludźmi, żyją własnym życiem. Od pełnej wolności zagroda różni się tylko tym, że codziennie pojawia się jedzenie. Kolejnym krokiem jest

uwolnienie pensjonariusza – zwierzę udaje się „na swoje”, a człowiek całkowicie traci z nim kontakt.

Jeśli zwierzę ma trwały uszczerbek na

zdrowiu, na przykład straciło oko, ma złamane skrzydło lub posiada inne złamanie uniemożliwiające funkcjonowanie w warunkach naturalnych, to pozostaje w azylu do końca życia.

1. ROZPOZNAJEMY ZWIERZĘTA ZAMIESZKUJĄCE OCEAN ARKTYCZNY

Cel: Zapoznanie dzieci ze zwierzętami zamieszkującymi Ocean Arktyczny oraz jego wybrzeża.

Materiały:

- plansza A3, fragment Arktyki ze zlodowaciałym lądem, do druku (zał. 1.1)
- plansza A4 ze zwierzętami, do druku i wycięcia (zał. 1.2)

Przebieg zadania:

Nauczyciel pokazuje dzieciom planszę z Oceanem Arktycznym, wydrukowaną z zał.1.1. Informuje, że przez cały okres trwania zajęć „Dzieciaki Ratują Zwierząki” będzie dołączać do planszy dodatkowe informacje o różnych zwierzętach zamieszkujących Ocean Arktyczny oraz jego wybrzeża. Następnie, nauczyciel zawiesza planszę z Oceanem w widocznym miejscu sali tak, by wszystkie dzieci mogły ją zobaczyć.

Nauczyciel mówi swoimi słowami o Arktyce: *Czy wiecie, że w zimnym i mroźnym Oceanie Arktycznym, którego część powierzchni skuta jest lodem przez cały rok, żyje więcej gatunków zwierząt niż roślin? Największe i przez to najbardziej znane zwierzęta lądowe, to oczywiście niedźwiedź polarny, foki czy*

lwy morskie. W samym Oceanie żyją liczne gatunki wielorybów, między innymi płetwal błękitny, który jest największym zwierzęciem świata. Co może dziwić, na Oceanie żyją również ptaki. I nie tylko pingwiny, których wygląd zna chyba każdy. Żyją tam również maskonury – biało-czarne ptaki z kolorowym dziobem, które niemal całe życie spędzają, pływając po lodowatej wodzie i nurkując na głębokość nawet 40 metrów w poszukiwaniu ryb.

Ocean Arktyczny, mimo że dla nas wydaje się niedostępny, mroźny, a może nawet straszny, jest domem dla wielu zwierząt.

Arktyka, przez 10 miesięcy w roku jest skuta lodem i wieczną zmarzliną. Przez 4 miesiące do obszarów arktycznych nie dociera słońce. Trwa wtedy noc polarna i jedynie gwiazdy i zorza polarna rozświetlają skute lodem morza i lądy. W obszarze arktycznym przetrwały tylko najwytrwalsze i najlepiej przystosowane zwierzęta.

Podpatrywanie ich w naturalnym środowisku nie jest łatwe, dlatego na zajęciach postaram się pokazać i nauczyć rozpoznawać jak najwięcej różnorodnych, arktycznych zwierząt.

Zacznijmy od próby rozpoznania większości arktycznych zwierząt.

Czy wy kiedyś widzieliście na filmach lub czytaliście w książkach o zwierzętach zamieszkujących zimne obszary geograficzne? Powiedzcie, o którym arktycznym zwierzęciu słyszeliście, czytaliście lub widzieliście je w telewizji lub na komputerze.

Po zakończonej rozmowie nauczyciel wyjmując wcześniej wydrukowane i wycięte ilustracje zwierząt z zał. 1.2 i pyta, czy dzieci rozpoznają poszczególne zwierzęta, które przed chwilą zostały wyliczone. Nauczyciel po kolei pokazuje wybrane zwierzę i prosi dzieci o podanie nazwy tego zwierzęcia. W taki sposób cała grupa zobaczy niedźwiedzia polarnego, fokę, lwa morskiego, maskonura, humbaka, orkę czy pingwina.

Rozpoznane zwierzęta zawieszamy przy „lodowej planszy” i informujemy dzieci, że już niedługo dowiemy się czegoś więcej na ich temat.

Informacja dla nauczyciela: Pierwsza edycja Akcji „Dzieciaki Ratują Zwierzęta” nastawiona jest na ratowanie najmniejszych leśnych ssaków (jeży, wiewiórek i borsuków) oraz maskonurów i wielorybów zamieszkujących wybrzeża i strefę przybrzeżną Islandii. Większość materiałów edukacyjnych w tej książce dotyczy tych gatunków.

2. POZNAJEMY ZWIERZĘTA ZAMIESZKUJĄCE OBSZARY ARKTYCZNE

Cel: Zapoznanie dzieci z najbardziej charakterystycznymi cechami wybranych ssaków zamieszkujących obszary arktyczne.

Materiały:

- prezentacja o walenicach i maskonurach (zał. 2.1)
- film Poznajemy Arktykę i zwierzęta tam występujące (123 Edukacja) – niedźwiedź polarny, lis polarny, sowa śnieżna, walenie
- film Zwierzęta polarne dla dzieci (Apli Papli) – przedstawienie ilustracji zwierząt i powtórzenie ich nazw
- prezentacja zwierząt arktycznych (Biblioteka Publiczna na Targówku)
- plansza arktyczna (zał. 1.1) oraz ilustracje zwierząt (1.2) omówione z dziećmi

Przebieg zadania:

Przypominamy dzieciom, jakie ssaki zamieszkują obszary arktyczne. Dla utrwalenia wiadomości zachęcamy, aby ponownie pokazać plansze i ilustracje zwierząt z zadania 1.

Kiedy dzieci rozpoznają i nazwą zwierzęta poznane na wcześniejszych zajęciach, nauczyciel informuje, iż teraz przekaze kilka najważniejszych informacji na temat wybranych, arktycznych zwierząt.

Następnie mówi swoimi słowami:

Większość zwierząt lądowych ma jasne,

wręcz białe futra lub pióra – tak jak niedźwiedź polarny, lis arktyczny czy sowa arktyczna. Dzięki swemu umaszczeniu są niewidoczne na śniegu. Część zwierząt zmienia umaszczenie i latem staje się szara czy brązowa. Takimi kameleonami Arktyki są między innymi renifery czy gronostaje europejskie. Morskie lub lądowo-morskie ssaki – foki czy wieloryby – przybierają kolor wody (od białego i ciemnoszarego po ciemnogrnatowy).

Arktyczne zwierzęta miały ok. 3 mln lat, żeby przystosować się do panujących tu surowych warunków. Na warsztatach sami zobaczycie, jak niezwykle cechy wykształciły. Co sprawia, że potrafią pokonać mroźne oceany i skute lodem lądy.

Przed rozpoczęciem prezentacji i filmów nauczyciel może przekazać najważniejsze wiadomości na temat wybranych zwierząt.

- **MASKONURY:** zał. 2.1
- **WALENIE/ WIELORYBY:** zał. 2.1
- **NIEDŹWIEDŹ POLARNY:** prezentacja – Biblioteka Publiczna na Targówku
- **LIS POLARNY:** prezentacja – Biblioteka Publiczna na Targówku
- **WALE GRENLANDZKIE:** prezentacja – Biblioteka Publiczna na Targówku
- **SOWA ŚNIEŻNA:** prezentacja – Biblioteka Publiczna na Targówku
- **FOKI:** opływowe ciała fok uchatek i morsów są świetnie przystosowane do

życia w wodzie. Kończyny tych zwierząt przekształciły się w płetwy, a pod skórą znajduje się gruba warstwa tłuszczu, która stanowi izolację przed chłodem wody. Zwierzęta te jednak nie zerwały całkowicie z lądem i nie mogą spędzać w wodzie całego życia. Wychodzą na brzeg w okresie rozrodu. Foki i morsy potrafią przebywać pod wodą nawet do dwóch godzin.

(Wielka Encyklopedia Zwierząt)

Nauczyciel wyświetla wybrany fragment prezentacji i opowiada dzieciom, jak zwierzęta, takie jak niedźwiedź polarny, foka, wieloryb czy maskonur, żyją i funkcjonują w tak mroźnym obszarze globu. Pod koniec prezentacji nauczyciel zadaje dzieciom kilka pytań.

Gdy tylko dzieci dobrze odpowiedzą na pytania, nauczyciel bierze ilustrację omawianego zwierzęcia i zamieszcza go na

„arktycznej planszy”. Oznaczać to będzie, że dzieci już całkiem dobrze poznały życie i zwyczaje danego zwierzęcia.

Sugestie: W prezentacjach i filmach wymienionych w części „Materiały”, będą przedstawione wszystkie najbardziej charakterystyczne zwierzęta zamieszkujące obszar arktyczny. Prezentacje można pokazać w całości i w trakcie jednych zajęć opowiedzieć o wszystkich arktycznych zwierzętach. Sugerujemy jednak, aby codziennie wybierać tylko jedno lub dwa zwierzątka. Po obejrzeniu prezentacji i zdobyciu podstawowej wiedzy na temat wybranego zwierzęcia dziecko przykleja do „planszy arktycznej” (zał. 1.1) poznane zwierzę. Nauczyciel może przejść do dalszych zadań z publikacji „Dzieciaki Ratują Zwierzęta”. Zachęcamy do przeprowadzenia dowolnych zadań o numerze od 3-12, takich jak: kolorowanki, wycinanki, łączenie w kropki, szukanie śladów itp. W taki sposób umożliwimy dziecku stopniowe przyswajanie wiedzy o mało znanych zwierzętach.

3. JAK POMAGAMY MASKONUROM I WIELORYBOM

Cel: Zapoznanie dzieci z wiedzą na temat ochrony i ratowania dzikich zwierząt w ośrodkach rehabilitacji zwierząt. Uświadomienie, w jaki sposób przebiega opieka nad zwierzętami w Islandii.

Materiały:

- filmy o wolontariuszach (zał. 3.1)
- film SPA maskonurów (zał. 3.2)

Przebieg zadania:

Nauczyciel informuje, że w trakcie warsztatów dzieci dowiedzą się, w jaki sposób dzieci z innego państwa – z Islandii – w okresie wakacyjnym zamieniają się w ekopatrol i przez dwa miesiące, w śródku nocy, pomagają pewnemu gatunkowi ptaków, dotrzeć do Oceanu Atlantyckiego. Przed pokazaniem dzieciom filmów mówiących o ochronie maskonurów (zał. 3.1) nauczyciel przekazuje swoimi słowami najważniejsze informacje dotyczące maskonurów i „ekopatrolu”:

POMOC MASKONUROM

Czy wiecie, że każdego roku na Islandii w okresie letnim dzieci i ich rodzice zamieniają się w „ekopatrol” i ratują biedne ptaki przed niebezpieczeństwami czyhającymi na islandzkich drogach i podwórkach? Jak to się dzieje i dlaczego dzieci pomagają właśnie maskonurów? Oto najważniejsze informacje.

Maskonury to arktyczne ptaki, które nazywane są „papugami Arktyki”. Nazwa ta związana jest z ich dziobem, który jest niezwykle barwny i wielokolorowy. Maskonury niemal całe swoje życie spędzają na oceanie. W poszukiwaniu pokarmu potrafią nurkować na głębokość nawet 40 metrów. Żyją w pojedynkę, rzadko łącząc się w pary lub grupy.

Gdy nastaje wiosna, wszystko się zmienia. W okolicach kwietnia dorosłe maskonury płyną gromadnie w stronę lądu. Większość z nich wybiera Islandię oraz przybrzeżne wyspy.

Maskonury łączą się tam w pary. Gdy raz kogoś wybiorą, pozostają w stałym związku na całe życie. Wiosną samiczka składa jajo, a następnie dwoje dorosłych maskonurów zajmuje się pisklęciem przez okres 2–3 miesięcy.

Składanie jaj i karmienie pisklaka to jedyny moment w życiu maskonurów, który sprawia, że ptaki te schodzą na ląd. Maskonury nie mogą znieść jaja w oceanie. Czy wiecie dlaczego? Odpowiedź jest prosta. Jajo zatonąłoby, zmarzło i żaden pisklak by się z nich nie wykuł.

Czy wiecie, jak wygląda nora maskonura? Maskonury kopią głęboką jamę, na około metr, i tam składają jajo. Zwykle jedna para składa tylko jedno jajo. Gdy młody maskonur wykluje się, rodzice na zmianę opiekują się nim i dokarmiają, przynosząc codziennie porcję ryb z oceanu. Kiedy maluch podrośnie już wystarczająco, że jest samodzielny, rodzice żegnają się z nim i z dnia na dzień opuszczają gniazdo. Początkowo maskonur jest zdezorientowany. Ma nadzieję, że rodzice ponownie powrócą do niego z jedzeniem. Po 2–3 dniach, gdy już dobrze zgłodnieje, pod osłoną nocy wychodzi z gniazda. Wabiony światłem księżyca, frunie w stronę oceanu. Jeśli uda mu się dotrzeć do morza, to jest bezpieczny. Na morzu spędzi kilka kolejnych lat. Dopiero gdy osiągnie wiek dojrzenia, powróci na wyspę, by poznać swoją partnerkę czy partnera na całe życie.

Obecnie dla wielu maskonurów moment wylotu z gniazda nie kończy się dobrze. Ptaki, zamiast udać się w stronę księżyca, lecą w stronę światła latarni ulicznej czy okna. Zderzając się z przeszkodą, uszkadzają sobie skrzydła. Czasem nic im się nie dzieje, ale zdezorientowane zupełnie nie wiedzą, gdzie było ich gniazdo, a gdzie jest ocean. Chodzą po ulicach i chodnikach, szukając schronienia. Czasem zderzenie z latarnią powoduje złamanie skrzydła. Niezbędna jest wtedy pomoc weterynarza.

I tu wkracza ekopatrol. W lipcu, sierpniu i wrześniu do pomocy maskonurom wkraczają dzieci. Dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym budzą się w okolicy północy i zamieniają się w ekopatrol. Dzieci i ich rodzice sprawdzają okoliczne ulice, przystanki i podwórka w poszukiwaniu małych, zagubionych lub rannych maskonurów. Kiedy odnajdą takiego malucha, sprawdzają, czy potrzebuje pomocy weterynarza. Jeśli pomoc jest niezbędna, następnego dnia rano jadą do ośrodków ratowania dzikich zwierząt. Jeśli maskonur jest cały i zdrowy, a jedynie zagubiony, to następnego dnia rano ważą go na wadze, wysyłają raport do ośrodka ratowania dzikich zwierząt, a następnie wraz z rodzicami wypuszczają malucha do morza.

Nocny, letni ekopatrol to już islandzka tradycja. Niemal każde dziecko mieszkające w pobliżu łęgów maskonurów wstaje w ciągu tygodnia kilka razy w nocy, by pomóc bezbronnym dzikim zwierzętom.

Pomoc maskonurom potrzebna jest jeszcze w jednej ważnej sytuacji. W przypadku wycieku ropy naftowej maskonury potrzebują natychmiastowej pomocy. Na filmie SPA maskonurów (zał. 3.2) zobaczycie, że w przypadku wycieku ropy potrzebne jest szybkie działanie. Ropa naftowa może powodować trwałe uszkodzenie gruczołu kuprowego, czyli miejsca gdzie wytwarzana jest tłusta substancja, zabezpieczająca pióra ptaka przed przemoknięciem.

Po przekazaniu informacji nauczyciel puszcza film pokazujący jak młodzi uczestnicy ekopatrolu przynoszą maskonura do Centrum Rehabilitacji Dzikich Zwierząt na Islandii (zał. 3.1) oraz w jaki sposób takie centra pomagają chorym maskonurom na co dzień: oczyszczają ropę ze skrzydeł, a następnie wypuszczają na wolność.

4. ODGŁOSY ZWIERZĄT

Cel: Zapoznanie dzieci z odgłosami najbardziej pospolitych arktycznych ssaków.

Materiały:

- komórka lub komputer
- głośnik
- plik MP3 z odgłosami zwierząt (zał. 4.1)
- ilustracje zwierząt (zał. 4.2)

Przebieg zadania:

Przed rozpoczęciem zajęć nauczyciel przygotowuje plik MP3 z zał. 4.1 (oraz głośnik), drukuje lub przygotowuje do wyświetlenia na ekranie zdjęcia owadów (zał.4.2).

Nauczyciel przypomina dzieciom, że w obszarze arktycznym żyją takie zwierzęta jak: lisy polarne, sowy śnieżne, niedźwiedzie polarne, maskonury, foki czy wieloryby. Skoro już wiemy, które zwierzęta mieszkają w obszarze arktycznym, zobaczymy, czy na podstawie dźwięku będziecie mogli je rozpoznać. Wytęście słuch i postarajcie się powiedzieć, jakie zwierzę słyszycie. Jeśli potraficie, wskażcie go na obrazku.

Nauczyciel, po kolei puszcza dźwięki z pliku MP3 i naprowadza dzieci na prawidłową odpowiedź.

5. OPOWIADANIE O ZWIERZĘTACH

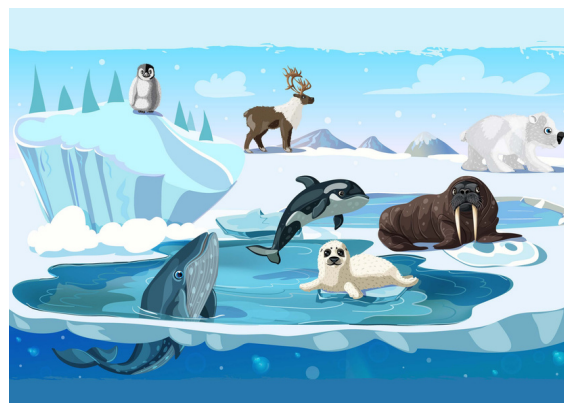
Cel: Zaznajomienie dzieci z wiedzą na temat zwierząt. Zainspirowanie do przedstawienia teatralnego.

Materiały:

- opowiadanie (zał. 5.1)
- ilustracja (zał. 5.2)

Przebieg zadania:

Nauczyciel czyta opowiadanie dzieciom i zachęca do zapamiętania informacji zawartych w czytance. Po przeczytaniu całego opowiadania przydziela dzieciom role. Każdemu dziecku przyporządkowuje odpowiedni fragment tekstu.

Opowiadanie napisane jest w taki sposób, by można było stworzyć z niego krótkie przedstawienie.

6. LABIRYNT

Cel: Nauczenie dzieci, jaki pokarm spożywają wybrane zwierzęta: maskonur, waleń, foka. Trening koncentracji.

Materiały:

- wydrukowane wybrane labirynty (zał. 6.1)
- kredka lub ołówek

Przebieg zadania:

Nauczyciel zachęca dzieci do próby rozwikłania labiryntów. Prawidłowe poprowadzone kreski umożliwią dziecku zorientowanie się, co stanowi przysmak walenia, maskonura czy foki.

7. ŁĄCZENIE KROPEK

Cel: Poznanie przez dzieci kształtu niedźwiedzia, foki i maskonura. Zapoznanie dzieci z cyframi i liczbami.

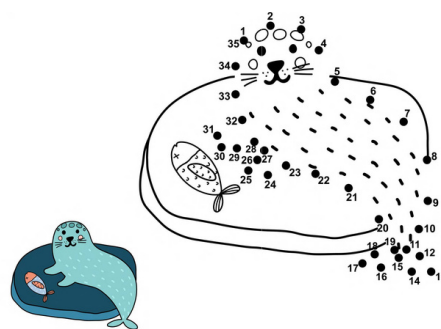
Materiały:

- wydrukowane wybrane strony z pliku „Łączenie kropek” (zał. 7.1)
- kredki lub ołówki

Przebieg zadania:

Nauczyciel rozdaje dzieciom wybrane kartki z pliku „Łączenie kropek”. Dzieci będą musiały połączyć kropki i odwzorować kształt foki, niedźwiedzia polarnego i maskonura.

Nauczyciel może też zachęcić maluchy do pokolorowania kształtu i dorysowania pokarmu zwierzaka. Pokarmy zwierząt dzieci poznały w trakcie wykonywania zadania nr 6 (Labirynt).

Przykładowe pomysły:

- niedźwiedź polarny (pożywienie: foka, białuchy, młody mors)
- foka (pożywienie: ryby)
- maskonur (pożywienie: ryby)

8. POSZUKIWANIE ZWIERZĄT

Cel: Przyswojenie przez dzieci wyglądu wybranych zwierząt zamieszkujących Arktykę. Nauka spostrzegawczości.

Materiały:

- plansza z różnorodnymi zwierzętami (zał. 8.1)
- kredki i ołówek

Przebieg zadania:

Nauczyciel rozdaje dzieciom kartę zadań (zał. 8.1). Prosi, aby dzieci spróbowały odnaleźć na karcie wybrane zwierzęta. Każde dziecko, które znajdzie zwierzątko, ma podnieść rękę do góry i wskazać wymienione zwierzę u siebie na karcie. Gdy wszystkie dzieci wskażą prawidłowo zwierzaki, mogą je zaznaczyć kredką do późniejszego pokolorowania.

Nauczyciel zachęca dzieci do znajdowania kolejnych zwierząt.

Znajdźcie fokę. Gdzie skrywa się niedźwiedź polarny? Czy na ilustracji jest lis polarny?

Uwaga! Ilustracja podchwytliwa! Znajdziecie również pingwiny, ale czy wiecie, że zamieszkują one jedynie południowe strony naszego Globu? Na Arktyce żyją niedźwiedzie polarne i foki, ale pingwinów tam się nie znajdzie. Te piękne ptaki znajdziemy wyłącznie na Antarktydzie i w południowych stronach Afryki i Ameryki Południowej.

9. Z KIM ZAPRZYJAŹNI SIĘ MASKONUR

Cel: Nauczenie dzieci rozpoznawania innych charakterystycznych ptaków zamieszkujących Australię, Europę, Amerykę czy Azję.

Materiały:

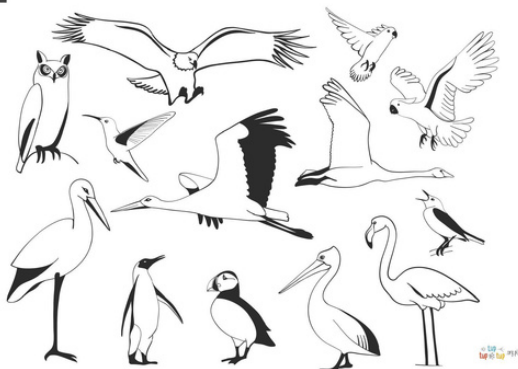
- plansza z ptakami (zał.9.1)
- papier A4
- kredki
- nożyczki i klej

Przebieg zadania:

Nauczyciel rozdaje dzieciom planszę z ptakami z różnych stron świata. Zadaje pytanie, czy poza maskonurem dzieci rozpoznają jeszcze jakiegoś innego ptaka. Na ilustracji widoczne są:

- na dole od lewej: bocian, pingwin, maskonur, pelikan, flaming, jaskółka
- rząd środkowy, od lewej: sowa, koliber, bocian, gęś
- górny rząd, od lewej: orzeł, papuga, ara

9.1 Z kim zaprzyjaźni się maskonur.

Zadaniem dzieci będzie podjęcie decyzji, z kim nasz maskonur chciałby się zaprzyjaźnić. Kogo, gdyby tylko miał magiczne zwierciadło lub teleporter, chciałby odwiedzić.

Gdy dziecko podejmie decyzję, kto stanie się przyjacielem maskonura, ma za zadanie wyciąć maskonura i jeszcze jednego, wybranego ptaka. Następnie dziecko maluje lub rysuje obydwa ptaki. Nie nakleja ich od razu na kartkę.

Kartkę A4 dziecko składa na dwie części (jak książeczkę). Po lewej stronie rysuje lub maluje habitat arktyczny (ocean, krę lodową). Po prawej maluje habitat pasujący do wybranego zwierzęcia. Gdy obydwie części kartki są już pokolorowane, dziecko nakleja maskonura i drugiego ptaka na odpowiednią planszę.

Dziecko może dorysować magiczne urządzenie do teleportacji.

Jakie środowisko zamieszkują wybrane ptaki:

- **łąka:** bocian, gęś,
- **obszar lodowy:** pingwin
- **las:** sowa, papuga, ara
- **góry:** orzeł
- **jezioro:** flaming, pelikan
- **łąka kwietna:** koliber

Dzięki temu dziecko stworzy dwa obrazki.

10. PŁYŃ JAK BIEŁUGA

Cel: Zwiększenie motoryki dzieci. Zachęcenie dzieci do aktywności fizycznej. Przystwojenie ruchów wykonywanych przez zwierzęta.

Materiały:

- kartki na kostki do rzucania (zał.10.1)
- szablon kostki do gry (zał.10.2)
- nożyczki i klej

Przebieg zadania:

Przed rozpoczęciem zajęć nauczyciel przygotowuje 3 kostki do gry.

1. KOSTKA Z CYFRAMI od 1 do 6 będzie wskazywać, ile razy daną figurę mają wykonywać dzieci.
2. KOSTKA Z PRĘDKOŚCIĄ, z kartkami „wolno” lub „szybko”, będzie wskazywać, z jaką prędkością powinno być wykonywane dane ćwiczenie ruchowe.

3. KOSTKA ZE ZWIERZĘTAMI wskaże, którego zwierzęcia ruchy ma naśladować dziecko: czy będzie fruwać jak sowa polarna, pływać jak białucha, klaskać rękoma jak foka, frunąć jak maskonur czy może kroczyć jak niedźwiedź.

Niedźwiedź polarny: Dzieci chodzą jak niedźwiedzie. Idą na czterech kończynach, ale ręce oraz nogi są wyprostowane. Udają duże i groźne zwierzę.

11. MASKONUR

Cel: Zapoznanie dzieci z różnorodnymi formami plastycznymi. Utrwalenie wizerunku maskonura

Materiały:

- gruby biały papier A4
- kredki świecowe różnych kolorów
- czarna farba plakatowa
- gruby pędzel
- ostre narzędzie do zdrapki (wykałaczka do zębów lub narzędzie do lepienia gliny/plasteliny)
- szablon maskonura, do pobrania (zał. 11.1)

Przebieg zadania:

Praca przeznaczona jest dla starszych grup przedszkolnych i pierwszych klas szkoły podstawowej. Dzieci kolorują kartę A4 kredkami świecowymi. Nie ma znaczenia, w jakiej kolejności będą używane kolory, ale dzieci mogą się zastanowić, w której części kartki będzie znajdował się charakterystyczny dziób maskonura i pokolorować to miejsce czerwoną kredką.

Sowa arktyczna: Dzieci ruszają ramionami w górę i w dół, udając ruch skrzydeł. Przy okazji mogą biec truchcikiem.

Lis polarny: Dziecko podpira się na kolanach oraz rękach i stara się chodzić w koło.

Maskonur: Dziecko zgina łokcie, a nadgarstki przykleja na poziomie klatki piersiowej do tułowia. Rusza delikatnie dłońmi w górę i w dół.

Wieloryb: Dziecko kładzie się na dywanie i udaje, że płynie.

Zając arktyczny: Dziecko skacze jak królik. Gdy nauczyciel zaprezentuje wszystkie ruchy, po kolei rzuca 3 kostkami i w taki sposób losuje liczbę, prędkość oraz rodzaj ruchu, jaki dzieci mają wykonać. Długość zabawy ustala nauczyciel.

Kolorowa, olejna warstwa powinna być jednolita i dość gruba (potem będzie łatwiej robić zdrapkę). Następnym krokiem jest czarna warstwa, która powstaje przy pomocy czarnej farby plakatowej. Być może trzeba będzie nałożyć dwie warstwy farby (w zależności od gęstości farby). Ideałem jest czarna warstwa bez jakichkolwiek kolorowych prześwitów. Dzieci zostawiają kartkę do kompletnego wyschnięcia.

Nauczyciel drukuje i wycina szablon maskonura z załącznika 11.1 (dla każdego dziecka po jednym). Po wyschnięciu farby dzieci przykładają szablon do pomalowanej kartki i trzymając jedną ręką, obrysowują go przy pomocy ostrego narzędzia (np. wykałaczki). Teraz zaczyna się prawdziwa magia. Dzieci usuwają szablon i zaczynają wydrapywać szczegóły ptaka: dziób, oczy, łapy i piórka. Dzieci mogą zwrócić uwagę, które części ptaka są czarne (i odpowiednio zostawić te miejsca prawie nietknięte), a które białe – te można cieniować w dowolny sposób.

12. PACYNKI

Cel: Stworzenie rekwizytów niezbędnych do prowadzenia teatryku. Zwiększenie współpracy między dziećmi i rodzicami.

Materiały:

- nożyczki
- filce w różnym kolorze
- nitka i igła
- wykrojnik (zał. 12.1)
- instrukcja (zał. 12.2)
- klej gorący (warto go przygotować, ale nie jest niezbędny)

Przebieg zadania:

Zadanie ma na celu zaangażowanie domu rodzinnego w akcję edukacyjno-charytatywną. Dzięki wykonaniu przez dziecko, rodziców i dziadków wybranej pacynki, cała rodzina przyczyni się do wsparcia Akcji „Dzieciaki Ratuja Zwierzaki”. Gotowa pacynka może służyć nie tylko jako rekwizyt edukacyjny, ale również jako wartościowy element kiermaszu charytatywnego.

Opis, w jaki sposób wykroić i stworzyć pacynki, został zawarty w zał.11.1 i 11.2. Fundacja CultureLab starała się stworzyć takie wykrojniki, aby osoba mało doświadczona w szyciu i wycinaniu była w stanie stworzyć własną pacynkę, posługując się jedynie wzorem i instrukcją. Wykrojniki staraliśmy się uprościć. W materiałach sugerowaliśmy kilka zamienników – na wypadek gdyby ktoś nie posiadał konkretnych materiałów, filców czy guzików.

Każda pacynka składa się z 2 podstawowych kolorów (jeden kolor to przód – brzuch zwierzaka, drugi kolor to tył – grzbiet). Uplastycznia to pacynkę i sprawia, że wygląda estetycznie, nawet gdy nie zrobi się jej idealnie.

Mamy nadzieję, że wykrojniki posłużą rodzicom i dziadkom do stworzenia własnej wersji pacynki. Zachęcamy do eksperymentowania i zmieniania kolorów. Ma być to zwierzak, który ułatwi dziecku przyswajanie wiedzy na temat życia i funkcjonowania zwierząt. Pod koniec projektu zamieni się w ważny element kiermaszu charytatywnego.

DZIECIAKI RATUJĄ ZWIERZAKI

WIEWIÓRKI, JEŻE I INNE SSAKI

Tekst: Monika Miłowska

Redakcja: Ela Wołoszyńska- Wiśniewska

Ilustracje: Maria Shmel'ova, Kama Nowcik
(zał. 5.2) Canva, Vectorstock

Zdjęcia: Canva, Girt Vegg (zał. 2.1 -
wiewiórki)

Skład: Maria Shmel'ova

Wszelkie prawa zastrzeżone
© Fundacja Culturelab

Wydanie I, Warszawa, 2021

